

Min påskemorgen

Jeg var fredsovervåker i Transkei, i Sør Afrika. Det var valg. Kilometerlange køer av sorte mennesker, tålmodig ventende, i sin fineste stas, i sol og regn. Noen ventet i mere enn to døgn før det var deres tur. Eldre og verkbrudne ble fraktet i trillebår, andre kom, ble båret i sine senger, frem til stemmelokalet. Det var så om å gjøre. Det dreide seg om deres verdighet som mennesker, det å kunne ta ansvar for eget liv.

For min del begynte kampen mot apartheid og hvit undertrykkelse i det sørlige Afrika med arbeidet blant flyktninger fra Mosambik i Tanzania i 1969. Det hadde vært mange år, mange lange og mørke netter. Og nå sto jeg der utenfor stemmelokalet, langt ute i bushen i Sør Afrika, sent på kvelden den siste valgdagen. Forventningsfull, som om jeg skulle oppleve Påskemorgen på ny! I seks uker hadde

jeg, sammen med en liten gruppe fredsovervåkere, reist rundt for å være i nærheten der man fryktet uro og vold. Lange bilturer i stor hastighet over humpete veier, tidvis til fots. Anonyme telefonoppringninger til alle døgnets tider. Det var lange dager, spennende og slitomme. Og jeg var trett. Da skjedde det at en mann, en sort mann på min egen alder, kom byksende ut av valglokalet, i sort findress og hvit skjorte. Han spratt utfor de tre trappetrinnene og kastet seg rett i armene mine. Jeg var den eneste hvite der. Han så meg rett i øynene, og så ropte han ut av full kraft, mens smil og tårer bredte seg over ansiktet: «Now I am a man!»

Aldri har lyset skint klarere og sterkere for meg enn det gjorde utenfor valglokalet denne sene, mørke kvelden i Transkei.

Av Øystein Tvetter

Sårbar økologi ved Titicacasjøen i Peru: Mens norsk bistandsinnsats skaffer midler til skogplanting, gjør den lokale værmannen sitt. Han tenner sitt magiske bål, for å holde uværet unna.

Værmannens jobb, og min

«Har du fyr?» Han spør, og kaster et blikk utover det grønne landskapet. Det er ikke en røyksugen kollega som spør. Og utkikkstedet er ikke DiS' velsignede røykeromsfrie tredje etasje. Nei, vi står på en høyde over Titikakasjøen. Det flate landskapet med grønn vegetasjon som dekker årtusener med tung, Boliviansk historie. Nedenfor ligger Tiwanakus halvt utgravde monumenter, kanskje gammelt som egyptens pyramider, med steinarbeider mer sirlige og nøyaktige enn de fleste moderne bygningsfirma kan vise fram. Fra årtusener før våre vikinger plyndret Europa.

Noen hundre meters forsiktig gange etter de gamle potetarbeiderne, opp til denne høyden, og jeg har allerede rukket å bli andpusten. I fire tusen meters høyde blir dårlig kondisjon merkbart verre.

– Har du fyr? Det trekker opp til uvær og hagl. Min jobb er å jage uværet bort. Jeg må tenne et bål her oppe.

Den gamle mannen har en avtale med distriktets sjaman om å være mellommann med værgudene. Rent psykologisk, legger han til.

– Det er jobben min.

I bygda har en bonde ansvar for treplantingen av *kiswara*-trærne som norske Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) støtter dem med og som vi skal evaluere. En annen bonde har ansvaret for felles dugnad, en tredje for potetene, og en fjerde for dyrene. Vår mann har ansvaret for været. Ikke for selve regnet og haglet eller sola. Nei, men for at noe blir gjort for å styre det.

Været er ikke noe man bare snakker om. Man gjør noe med det. Det store bålet blusser opp ved hjelp av pappfyrstikkene fra hotel Senorial. Han har gjort jobben sin. Dette er viktig, sier han igjen, rent psykologisk.

Og vi går videre oppover for å se på skogen de har plantet som vern mot erosjon. Som skygge for dyra. Som kvist til brensel.

Utpå kvelden hagler det. Men vi fikk alle gjort det vi skulle.

Av John Yngvar Jones

Og bak

Hinsic

Klokka er syv søndag kveld. Jeg har akkurat lagt siste hånd på verket: en rapport om norsk støtte til helsesektoren i Zimbabwe. Mange timers arbeid hele helgen. Intet kirkebesøk denne søndagen. Rapporten er sendt med e-post til Marilyn, min medforfatter som skal kommentere og lage et fornuftig sammendrag. Klokka ni i morgen tidlig (samtidig som dette lille epos skal være levert) skal rapporten sendes på e-post til Norad som skal lese og kommentere. Så skal den innen dagens slutt sendes til ambassaden i Harare – to dager for sent! Den

Bak stresset med rapporter, visumkøer og sprengfulle e-postkasser: Hva gjør jobben ved Diakonhjemmets internasjonale Senter (DiS) verd slitet?

Hva lærer man? Steg har bedt fire DiS-medarbeidere om å bidra med hvert sitt gløtt, sånn ved 10-årsmerket.

Sporene av e-post..?

Skrale saker, store krefter

I forbindelse med et større forskningsprosjekt jeg koordinerte var jeg på feltarbeid i Uganda. Teamet var delt i to, og min del hadde ansvar for den sørvestlige regionen der vi skulle intervjuer helsearbeidere, pasienter, tradisjonelle jordmødre og andre i lokalsamfunnene rundt helsestasjoner på landsbygda. Vi hadde allerede gjort unna syv-åtte steder da vi kom til en liten helsestasjon drevet av en nitten år gammel sykepleier med et lite barn.

Det hele var i grunnen ganske dårlige greier, og jeg tenkte i mitt stille sinn at her er det bare om å gjøre å bli ferdig og komme seg videre forttest mulig. Noen prikker meg plutselig i den ene armen, og jeg snur meg – ned – mot en liten gutt med en lapp i hånden. Tiggere er jo et vanlig syn i store deler av verden, og jeg er vel litt avvisende som vanlig. Men han gir seg ikke. Jeg tar omsider imot den lille lappen og leser den sirlige formskriften: «Sir, I am 11 years old and lost my hearing four years ago. Please advice me what to do». Det er ikke mulig på noen korte linjer å brodere ut hva det korte møtet lærte meg, fordi det har så mange sider, men det jeg umiddelbart ble slått av var mine egne holdninger til mitt vertskap, som bryttsomme, masete og ute etter å loppe meg. Guttens verdighet og stolthet overgikk det meste jeg har møtt, noe han i kombinasjon med sine indre ressurser brukte til å få seg en time hos en spesialist i Kampala. Den lille miserable helsestasjonen uten særlige medisiner og ekspertise kom gjennom den lille tassen i et annet lys med tanke på dens betydning for lokalsamfunnet, spesielt som en kontakt utover. Det hører med til historien at vi studerte bærekraft, noe som fikk meg til å tenke gjennom *hva* som skal bæres, f.eks. muligheter og menneskelige ressurser, og hva kraften består i. Hvordan det gikk med den døve gutten etter timen hos spesialisten har jeg dessverre ingen anelse.

apirstresset

skulle vært levert inn innen to uker etter endt besøk i landet...

Meningsfylt arbeid?

Hvis dette bare hadde vært papirarbeid – nei!

Men så dukker de opp:

Bilder av mennesker som virkelig gir det de har i sitt arbeid med mennesker som kan være HIV-smittet, som er smittet, som lever i stadig angst for at andre skal vite de er smittet.

Bilder av mennesker som står i kø for behandling ved klinikker, som får fødselshjelp under

elektrisk lys som drives av solceller innkjøpt ved hjelp av norsk pengestøtte.

Bilder av mennesker som planlegger helsetjenester med minimale ressurser, som behandler og pleier syke til en lønn som overheadet ikke kan måle seg med levekostnadene.

Alle disse gjør dette meningsfylt og kanskje til og med viktig. De setter mitt eget liv i perspektiv, og vekker min takknemlighet.

Av Sissel Hodne Steen

Av Ingvar T. Olsen